

מסורת הש"ס

גמ' **א** [עיונין יא: **ב**] [ג'יטת הערקן אמר רב אריא וכו"ל בערונין יא: **רש"י** **ג**] הרבים דקדים כו **ז"ק** **ד**] לקמן שיפגע במזוזה כי אחי לבימה הס"ד ז"ק **ה**] כס"י קנע כהו **ו**] שייך לע"צ **תוס'** **ז**] הילך הניחו ז"ק **ח**] [ע' חוס' כ"מ קב. ד"ה כגונתא] **ט**] צירושלמי כפ"צ דמגילה לריך ז"ק **י**] עיון במדרכי **יא**] ומשני ז"ק **יב**] [וע"ע חוס' יומא יא: ד"ה שאן]

הגהות הב"ח

ה **ב**] רש"י ד"ה עבדא בריכתא ז"ל קודם ד"ה איסתורא: **ב** **ג**] ד"ה רגיל וכו' לזית המדרש היו באין נאחמו פתח:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה איסתורא היינו מקום חיבור השוק ברי. ע' ימות דף קג ע"ה:

הגהות

תוס' ד"ה הא דעבידא. שהשפופרת פתוחה לאורכה ומשני ראשיה ברי. כ"ל: **רש"י** **ד**]

הקומץ רבה

בטמא הסמוך לרשות הרבים. ^[כ] (כדלמך לקמן דקדים פגע במזוזה) אס היה עובי החלל ד' טפחים או ה' כגון חומת אבנים יניחנה בחלל טפח הסמוך לרה"ר כדלמך ^[ל]לקמן דקדים פגע במזוזה כי אחי לבימה: **במה דמרחיק.** מן הצית טפי מעלי ויניחנה מצדון קמ"ל:

בטמא הסמוך לרשות הרבים כמה דמרחק מעלי קמ"ל ואמר רב יהודה אמר שמואל כתבה על שני דפין פסולה מיתבי כתבה על שני דפין והניחה בשני סיפין פסולה הא בסף אחד כשרה ראויה לשני סיפין קאמר ואמר רב יהודה אמר שמואל במזוזה ^[ז]הלך אחר היכר ציר ^[ה]מאי היכר ציר ^[ג]אמר רב אדא אבכתא היכי דמי כגון פיתחא דבין תרי בתי בין בי גברי לבי נשי ריש גלותא בנא ביתא אמר ליה לרב נחמן קבע לי מזוזתא א"ר נחמן יתלי דשי ברישא אמר רב יהודה אמר רב דעשאה כמין נגר פסולה איני והא כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר כולחו מזוזתא דבי רבי כמין נגר הוו עבדין ^[ו]וההיא פיתחא דעייל ביה רבי לבי מדרשא לא הוה לה מזוזה לא קשיא הא דעבידא כסיכתא הא דעבידא כאסתורא איני והא ההוא פיתחא דהוה עייל ^[א]בה רב הונא לבי מדרשא והויה לה מזוזה ההוא רגיל הוה דאמר רב יהודה אמר רב ובמזוזה הלך אחר הרגיל א"ר זירא אמר רב מתנא אמר שמואל ימצוה להניחה בתחלת שליש העליון ורב הונא אמר מגביה מן הקרקע טפח ומרחיק מן הקורה טפח וכל הפתח כולו כשר למזוזה מיתבי מגביה מן הקרקע טפח ומרחיק מן הקורה טפח וכל הפתח כולו כשר למזוזה דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר וקשרתם וכתבתם מה קשירה בגובה אף כתיבה בגובה בשלמא לרב הונא הוא דאמר כר' יהודה אלא לשמואל דאמר כמאן לא כר' יהודה ולא כר' יוסי אמר ר"ה בריה דרב נתן לעולם כרבי יוסי ומאי

מנחות לג.

כתבה על שני דפין פסולה. פי' בקונטרס שהניח גויל חלק בין דף לדף ולפירושו יש ליישב בדומק ^[א]הניחו בשני סיפין אלא על ג' דפין בשתי חתיכות קאמר כי ההיא דפ"צ דסוטה ^[דף יא.] דלמך בשני דפין פסולה ספר אחד אמר רחמנא ולא שנים והיינו בשתי

חתיכות דומיא דגט כפ"צ דגיטין ^[דף כ:] דשני רבא בין שיטה לשיטה בין מיצה למיזה מהו ופריך מיפוק לי דספר אחד אמר רחמנא ולא שנים וג' ספרים ומשני לא לריבא דמעוה ועל כרחין לא מיפסיל לגט בשני דפין כחתיכה אחת דהא אמרינן כפרק בתרא דגיטין ^[דף פו:] שייך מקלף הגט וכחצו דף השני כשר ולא אמרינן דהוי בשני ספרים ופסול ולי דחות משום דגבי גט כחצו ספר אכל כסוטה כחצו כספר דמשמע כספר המצורר ומיוחד למעוטי ^[ז]דפין אפילו כחתיכה אחת וצירושלמי משמע דבשני עורות פסולה דפריך ולמה לא תנינן שהספרים נכתבין בשני עורות והתפילין ומזוזות אין נכתבין אלא בעור א'. מ"ר:

ת"ר דשא ברישא. פי' בקונטרס העמיד הסיפין תחילה שאס לא כן ה"ל מעשה ולא מן העשוי וקשה דהוה ליה למימר קנע סיפי כרישא ועוד לקמן הוה ליה לאתנויי גבי לא שני אלא שהעמיד בסק נכנר חתך כו' ^[ט] ונראה לפרש דהאי ביתא דכנה ריש גלותא היינו כגון פיתחא בין גברי לבין נשי דסליק מינה ומשום היכר ציר קאמר ליה מלי דשא כרישא. מ"ר: **הא דעבידא כסיכתא** הא דעבידא כאסתורא. פי' בקונטרס דסיכתא פסולה שמתוזה בסק נכנר שמתוזה בכותל איסתורא מקום חיבור השוק והרגל ומעומד הוא כשירה והשחא בין מעומד בין מושכב תרומייהו מיקריין כמין נגר וקשיא ^[א]לר"מ דמעומד לאו דרך כבוד הוא וקצרות חמור קרי ליה כהמור פירות ^[ב]צ"ד דף קא. ^[ג]וספר תורה ולוחות שצארוך מושכב ולא מעומד כדמשמע בפ"ק דבבא בתרא ^[דף ד.] אע"פ שהיו יכולין להניחו מעומד דלרין ^[ד] רומו כרחצו ועוד אמרינן בסמוך העמיד לה מלצן של קנים חותך שפופרת ומניחה ואי מעומד יניחנה בלחת מן הקנים של מלצן ^[ה]וא"ע פ"מ כי סיכתא מעומד כימדות המשכן הנועלות בלרך פסולה כאסתורא הנחמן בשוק לרחצה בלע"ז קצילי"א כשרה ומיהו כפרק מנאס חלילה ^[י]יבמות דף קא. ^[ז]דלמרינן האי איסתורא עד ארעא נחת על כרחין היינו ע"ס היורד מן השוק עד הרגל ולא קציליא ומיהו הא דלמך ^[ט]כפ"צ דמגילה ירושלמי לריך שיחא שמע שלה רואה את הפתח אין ראיה לפי' הקונטרס דלפירוש ר"מ יש ליישב כגון דשיטה אחרונה לצד רשות הרבים היא ^[א]וראשונה לצד פנים והופך שמע לצד אויר הפתח וכן פרשיות של תפילין נמי היה אור"מ שמניח מושכב ולא מעומד ומיהו הא דלמרינן לקמן ^[דף לד:] כתב על עור אחת והניח בצרצב צתים יאל לא קשיא מידי דמעומד נמי יש ליישב וקשה לפי' ר"מ מהא דתניא בתוספתא דכלים שפופרת

שחמכה ונתן זה את המזוזה ואח"כ נתנה בכותל אע"פ שלא כדרך קבלתה טמאה שלא כדרך קבלתה טהורה משמע שהשפופרת סתומה מלף א' ^[א]ולפי' ר"מ דמפרש כמין נגר פסולה מעומד אכל מיושב כשירה מאי כדרך קבלתה ויש ליישב שהשפופרת פתוחה לאורכה ^[ב]משני ראשיה סתומה ושלא כדרך קבלתה היינו דכפלה על פיה וצ"ע האי דקאמר כולחו מזוזתא דבי רבי כמין נגר עבדין משמע אכל שאר מזוזתא דעלמא לא עבידא כמין נגר הלכך נראה בין לפי' הקונטרס בין לפי' ר"מ דכאסתורא דכשירה היינו באלכסון לא שוכב ולא זקוף אי נמי כמין נון מתאה שוכב ומתאה זקוף וכן פי' בקונטרס בלשון אחר אכל שאר מזוזתא דעלמא לאו הכי עבידן אלא לפר"מ היין מיושב ולפי' הקונטרס מעומד ואומר ר"מ לא ולמד דהא מעשה בכל יום כשספר תורה עומד על הציתה הכל עומדין וכששליט ציבור מושיבו הכל יושבין. ^[א]מ"ר: **והא** פיתחא דהוה בי רב הונא והויה ליה מזוזה. מתוך הלשון משמע דווקא פתח הצית שהיה יואל ממנו לבית המדרש אכל פתח בית המדרש עצמו לא צעי מזוזה וצ"י קמא דיומא ^[דף יא:] איכא פלוגתא דתניא יכול יהו צתי כנסיות וצתי מדרשות מטמאין בנגעים ת"ל וצא אשר לו הצית מי שמויחד לו בית ומסיק הא רבי מאיר הא רבנן דפליגי לענין מזוזה ^[ד] לבית הכנסת שאין זה דירה לחון הכנסת ובמסכת ברכות ^[דף מו.] נמי משמע דהלכה כמאן דפטור גבי אבוי ורבין דהוו אזלי בצאורחא וכי מטו לצי כנישתא אמר ליה רבין לאצי ליעול מר אמר ליה עד השתא לאו מר אלא אי"ל הכי אמר רבי יוחנן אין מכבדין אלא בפתח שיש בו מזוזה יש בו מזוזה ס"ד אלא בפתח הראוי למזוזה משמע דפתח בית הכנסת פטור וצירושלמי כפרק ^[ט]שני דמגילה משמע דבי מדרשא דרבי חנינא היה בו מזוזה ומונתה כנגד כתיפותיו של אדם ^[ב]מ"ר:

ומאי

מסכת מקואות

פרק ד' משנה ב'

אלו פוסלין ולא מעלין, המים, בין טמאים בין טהורים, ומי כבשים ומי שלקות, והתמך עד שלא התמייץ.

עין משפט

נר מצוה

קמחא אמר מ"י פ"ה מהל' תפילין ה"ל"א סגב עשין כג כה טוש"ע יו"ד סומן רפת סעי' **ב**:

קמח ב מ"י פ"ו שם הל' יא סגב שם טוש"ע יו"ד ס"י דפט סעי' **ג**: **קב** ג מ"י שם הל' ה סגב שם טוש"ע שם סעי' **ה**:

קנא ד מ"י פ"ה שם הל' ח טוש"ע שם סעיף **ו**:

קנב ה ו מ"י פ"ו שם הל' יא סגב שם טוש"ע יו"ד ס"י דפו סעי' **י**:

קנב ו מ"י שם הל' יב סגב שם טוש"ע יו"ד ס"י דפט סעי' **ב**:

פניני רש"י

כסיכתא. יחד:

^(יומא י:)

שיטה מקובצת

א עייל ביה: **ב** חתיבת כדאמר לקמן דקדים פגע במצוה נמחק: **ג** בחי בין בי גברי לבי נשי: **ד** ימין שנכנסין: **ה** הסיפין חיבת הסיפא נמחק: **ו** המזוזה, בסיפין והדר הסיפין כבנין: **ז** המדרש. נכנסין באותו פתח אבל אותו של בית לא היה רגיל אלא פתח קטן שהיה עששה אצל מקומו ונכנסו ויוצא לפעמים כדי שלא יטריח את תלמידיו לעמוד בפניו אבל פתח אחר רגיל היה בו לנכנסים ויוצאין ואציג דאמרינן בתי כנסיות ובתי מדרשות אינן חייבין במזוזה צריך לומר שהיו נמי (לתמיש) (לתמישין) ביתו. חוס' אחרות: **ח** מלמטה למעלה: **ט** חתך כר' דמייחי נמי דין תעשה ולא מן העשוי: **י** ודמו כחבור. ודור אור ואין מנהג בכל יום שכל זמן שהסית זקוף על הבימה כל העם עומדים וכשהוא שוכב על הבימה הן יושבין אלאא חשבתינן לה כל זמן שהוא זקוף שלא כדרך מקומו. חוס' אחרות: **יא** מלבן. בשלמא לפי"ת דמצות מזוזה מושכב ולא זקופה לשיכך צריך לחתוך אחד מן הקנים לחתוב בתוכו המזוזה אבל לפרש"י למה לו לחתוך אינו צריך אלא להניחה דרך נקב העליון שהרי הקנה כולו חלול וייל דמי' צריך לחתוך לפי שהוא סתום בין קשר לקשר. חוס' אחרות: **יב** היא ואחר לצד פנים: **יג** יושבין. והעולם נהגו כרש"י. והרצח לצאת ידי שניהם יקבעה מוטה כזה: **יד** מזוזה בבית הכנסת: **טו** פסוק שלישו דמגילה: